

УДК 343.135(477)
DOI <https://doi.org/10.32782/pyuv.v2.2025.30>

О. Є. Соловйова

orcid.org/0000-0002-5625-2122

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри кримінального процесу, криміналістики та експертології

Навчально-наукового інституту № 5

Харківського національного університету внутрішніх справ

РОЛЬ ТА НАСЛІДКИ УКЛАДАННЯ УГОДИ ПРО ПРИМИРЕННЯ СТОРІН У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ

Прагнення України до інтеграції в Європейське співтовариство, зближення з Європейським Союзом (ЄС) як на рівні законів, так і на рівні правил та звичаїв, що існують у суспільстві з метою вступу до ЄС, та реалізація засад демократичної, соціальної й правової держави зумовлюють необхідність адаптації кримінального та кримінального процесуального законодавства до міжнародних стандартів для належного захисту прав людини на етапі досудового розслідування та судового розгляду, адже саме тут забезпечується дотримання ключових конституційних прав, свобод і законних інтересів громадян під час здійснення кримінального провадження.

Сучасна міжнародна концепція захисту прав людини свідчить про тенденції відмови держави від виключно каральної реакції на злочин, коли права не тільки обвинувачених, а і потерпілих, не завжди забезпечуються належним чином. На даний час кримінальне та кримінальне процесуальне законодавство України, яке хоч і враховує низку положень міжнародно-правових актів з питань укладення угоди про примирення сторін (медіації та відновного правосуддя), потребує вдосконалення.

Зазначимо, що інститут кримінальних проваджень на підставі угод запроваджено Кримінальним процесуальним кодексом (далі КПК) України у 2012 році. Норми цього кримінального процесуального інституту зосереджено у розділі 35 КПК України (ст.ст. 468–476) [1].

Відповідно до ст. 468 КПК України серед угод, які можуть бути укладені у кримінальному провадженні є угода про примирення між потерпілим та підозрюваним або обвинуваченим. Запровадження даного інституту є надзвичайно важливим кроком на шляху розширення процесуальних можливостей сторін у рамках здійснення кримінального судочинства.

Стан дослідження проблеми. Загальні проблеми та особливості інституту кримінального провадження на підставі угод у своїх роботах розглядали Ю.П. Аленін, Ю.В. Баулін, А.В. Біцай, О.А. Губська, О.В. Капліна, В.Т. Малярєнко, В.В. Навроцька, Р.В. Новак, О.В. Перепадя,

В.І. Потяк, В.М. Трубников, А.Р. Туманянц, Г.О. Усатий, Т.Г. Фоміна, Д.В. Філін та інші, які зробили значний внесок у розвиток науки кримінального процесуального права але залишається ще багато питань не вирішених до цього часу, стосовно особливостей процесуального порядку кримінального провадження на підставі угоди про примирення сторін, що свідчить про актуальність даної теми дослідження.

Метою даної статті є визначення особливостей здійснення та шляхів вдосконалення кримінального провадження на підставі угоди про примирення сторін у кримінальному процесі України, шляхом здійснення аналізу теорії кримінального процесу, національного та зарубіжного законодавства і практики його застосування.

Виклад основного матеріалу. Конституція України у ст. 3 визнала людину, її життя і здоров'я, честь і гідність – найвищою соціальною цінністю [2]. Відповідно до цього положення держава бере на себе захист прав та законних інтересів кожної особи. Особливо це стосується сфери кримінального судочинства, де знаходить свій прояв охорона найбільш важливих прав та інтересів громадян, що пов'язано з таким діянням як кримінальне правопорушення. Сучасна концепція контролю за злочинністю визначається двома основними напрямками, які певною мірою є протилежними за своєю спрямованістю. Перший – посилення суворості заходів щодо тяжких злочинних проявів, а другий – посилення захисту прав людини. Їх реалізація спонукає державу до відходу від суто каральної парадигми реакції на кримінальне правопорушення, коли права як правопорушників, так і потерпілих, не завжди забезпечуються належним чином. Наслідком цього є пошук нових засобів реакції держави на правопорушення, а також форм розв'язання кримінально-правових конфліктів, що не може не втілюватися у зміни в політиці щодо застосування кримінальної відповідальності та покарання. Метою цього є підвищення ступеня забезпечення та захисту прав і законних інтересів будь-якої особи, яка залучена до сфери кримінального провадження (ст. 2 КПК Укра-

їни). З появою різноманітних засобів розв'язання кримінально-правових конфліктів у сучасному праві виникають виключення із засади матеріального права - невідворотності покарання, згідно з яким жоден правопорушник не повинен залишатися без покарання, і процесуальної засади публічності, котра, зазвичай, потребує кримінального переслідування особи для притягнення її до відповідальності за кожне правопорушення. Відповідно, наслідком кримінального переслідування може бути, як притягнення особи до кримінальної відповідальності і призначення їй покарання, так і звільнення від неї. Зауважимо, що на стадіях досудового розслідування та судового розгляду примирення підозрюваного та обвинуваченого з потерпілим і як результат укладання угоди про примирення сторін (ст. 471 КПК України) є заміною основних, традиційних заходів механізму процесуальної діяльності (кримінального переслідування), щодо реакції держави на правопорушення, а, відповідно, це є проявом диференціації кримінально-процесуальної форми.

Оскільки примирення сторін виступає заміною (альтернативою) кримінальному переслідуванню, як звичайній реакції держави на кримінальне правопорушення і утворює особливий процесуальний механізм розв'язання кримінально-правових конфліктів та подолання шкідливих наслідків правопорушення, застосування якого залежить від певних домовленостей між підозрюваним або обвинуваченим та потерпілим, що роблять можливим наявність відповідної процесуальної діяльності. У свою чергу, альтернатива кримінальному переслідуванню – це процесуальний механізм розв'язання кримінально-правових конфліктів та подолання шкідливих наслідків кримінального правопорушення, міняючи традиційні репресивні засоби (покарання). Його застосування залежить від сукупності умов, що роблять можливим наявність процесу (дій підозрюваного, обвинуваченого, потерпілого, слідчого, прокурора, судді) і досягнення ними певного становища (примирення, звільнення від кримінальної відповідальності). Це обумовлює необхідність належної регламентації в КПК кожної складової цього механізму, у тому числі й ключового його моменту – примирення, а також прийняттю обґрунтованих рішень у кримінальних провадженнях і забезпечує потерпілому відшкодування заподіяної кримінальним правопорушенням шкоди у повному обсязі. Все це є свідченням закладеного законодавцем у інститут кримінальних проваджень на підставі угод диспозитивного права потерпілого вирішити питання про невелику суспільну небезпеку вчиненого кримінального правопорушення та особи, яка його вчинила. Так, відповідно до ч. 3 ст. 469

КПК України угода про примирення між потерпілим та підозрюваним чи обвинуваченим може бути укладена у провадженні щодо кримінальних проступків, нетяжких злочинів та у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення [1].

На сучасному етапі розвитку українського суспільства у сфері правового регулювання відносин між громадянами значна увага приділяється пошуку нових форм і можливостей, що стимулюють позитивну діяльність суб'єктів кримінального процесу, обираючи компромісні шляхи вирішення конфліктів. Передбачені у КК України підстави, а у КПК України порядок звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням підозрюваного (обвинуваченого) з потерпілим – є проявом засади справедливості та гуманізму права, що втілюється у кримінальному судочинстві та реалізується в діяльності слідчого, прокурора, суду, про що свідчать умови і сам механізм кримінальної процесуальної практики в цьому випадку, що відповідає побудові кримінального процесу України у відповідності до ст.ст. 3, 6, 19, 55 Конституції України.

Водночас, незважаючи на позитивні сторони, практика укладення угод про примирення стикається з низкою проблем:

- недосконалість законодавства, тобто відсутність чітких процедур укладення та виконання угоди про примирення сторін створює правову невизначеність цього інституту;
- суб'єктивний підхід, тобто різне тлумачення норм КПК України стосовно процесуального порядку кримінального провадження на підставі угоди про примирення сторін слідчими, суддями та прокурорами може призводити до нерозмірного застосування цього інституту на практиці;
- відсутність контролю за виконанням угоди про примирення сторін, тобто недостатній механізм контролю за дотриманням умов угоди може знижувати ефективність цього інституту взагалі.

Зазначимо, що примирення – це вигідний процес не тільки потерпілій і обвинуваченій стороні, але і суспільству в цілому, так як воно веде до встановлення добрих відношень між людьми, запобіганню насилля та жорстокості, зменшенню витрат правосуддя, збільшенню ролі суспільства в профілактиці правопорушень. Важливим є запропонування до законотворчого процесу чіткого закріплення поняття примирення у ст. 3 КПК України як добровільного волевиявлення потерпілого на прощення особи, яка вчинила злочин (підозрюваного (обвинуваченого)), та досягнення з нею згоди відносно порядку, розміру, засобів та умов усунення шкоди, заподіяної кримінальним правопорушенням, і здобуття між ними миру. Звісно, в основі концепції при-

миріння, як альтернативного засобу розв'язання кримінально-правового конфлікту між підозрюваним (обвинуваченим) та потерпілим і суспільством покладено стратегію реагування на злочинну поведінку, шляхом примирення сторін. В Україні процес примирення нагадує європейський варіант медіації, який вже запроваджується у реальну дійсність, але ще потребує детальної розробки самої форми та процедури застосування з урахуванням світового та національного правового досвіду.

Результатом примирення є прийняття обопільного рішення про позитивні наслідки подолання кримінально-правового конфлікту, що мають прояв у зміні внутрішнього ставлення до кримінального правопорушення як підозрюваним (обвинуваченим), так і самим потерпілим [3, с. 62]. Тобто, примирення – це процедура, спрямована на вирішення кримінально-правового конфлікту, усунення його причин і наслідків, яка завершується укладенням угоди про примирення сторін, а також залагодженням заподіяної шкоди. Змістом процедури примирення є взаємна двостороння дія підозрюваного (обвинуваченого) і потерпілого, яка здійснюється в певній формі – угоді про примирення сторін, в результаті чого сторони кримінально-правового конфлікту змінюють своє внутрішнє ставлення один до одного. Мотиви досягнення угоди про примирення можуть бути різноманітними і не впливають на його правові наслідки, що має свій прояв у звільненні обвинуваченого від кримінальної відповідальності шляхом примирення сторін. Якщо суд переконується, що угода про примирення може бути укладена, він ухвалює вирок, яким затверджує угоду і призначає узгоджену сторонами міру покарання відповідно до ч. 1 ст. 475 КПК України [1]. Слід зазначити, що інститут кримінальних проваджень на підставі угод відомий уже давно законодавству різних країн світу, але враховуючи різні правові системи, вони відрізняються за формою, процедурою укладання, однак ідентичні по своїй суті. Подібні угоди вже давно застосовуються у таких країнах як Польща, Англія, Франція, Німеччина, Нідерланди, США, Молдова, Україна та інших.

Конкретно на прикладі примирення вбачається, що його застосування можливе лише у конкретному випадку, коли наявні всі матеріальні і процесуальні умови для звичайної реакції держави на кримінальне правопорушення у формі кримінального переслідування та покарання особи, але держава надає компетентним органам юридичну можливість вибрати інший засіб – примирення сторін, який не пов'язаний з механізмом кримінальної репресії. В даному випадку примирення сторін можна розглядати

як правомірний вибір між основними традиційними елементами реакції держави на злочин, що підлягають застосуванню у загальному порядку і правовими заходами, не пов'язаними з кримінальною відповідальністю і покаранням, а сам факт примирення сторін фіксується у відповідному документі – угоді. В свою чергу, угода про примирення сторін – це добровільна угода між потерпілим та підозрюваним (обвинуваченим), де узгоджуються умови відповідальності підозрюваного (обвинуваченого) для досягнення певних домовленостей, які цілеспрямовані на відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, і ті, які не пов'язані з відшкодуванням шкоди, що підозрюваний (обвинувачений) зобов'язаний вчинити на користь потерпілого, тому вважаємо за доцільне законодавчо закріпити таке визначення у нормах КПК України.

Згідно з главою 35 КПК України, порядок кримінального провадження на підставі угоди про примирення сторін включає такі етапи:

1. Роз'яснення права на укладення угоди про примирення сторін. Відповідно до ч. 7 ст. 469 КПК України, слідчий, прокурор зобов'язані проінформувати підозрюваного та потерпілого про їхнє право на примирення, роз'яснити механізм його реалізації та не чинити перешкод в укладенні угоди про примирення. Тобто, особам, які є сторонами певного кримінального провадження (підозрюваному, обвинуваченому і потерпілому), що мають право на укладання угоди про примирення, повинні бути роз'яснені сутність реалізації права на примирення та наслідки укладання угоди про примирення сторін, а у необхідних випадках у кримінальне провадження слідчий, прокурор або суддя має право залучити нейтрального посередника (перекладача, захисника чи медіатора). На нашу думку, з приводу залучення до кримінального провадження такого нейтрального посередника як медіатор, необхідно керуватися сферою дії ч. 1 ст. 3 Закону України «Про медіацію», де зазначається, що дія цього Закону поширюється на суспільні відносини, пов'язані з проведенням медіації з метою запобігання виникненню конфліктів (спорів) у майбутньому або врегулювання будь-яких конфліктів (спорів) у кримінальних провадженнях з метою примирення потерпілого з підозрюваним (обвинуваченим) тощо [4].

2. Ініціювання угоди про примирення сторін. Відповідно до ч. 1 ст. 469 КПК України, угода про примирення може бути укладена за ініціативою потерпілого, підозрюваного або обвинуваченого. Домовленості стосовно угоди про примирення можуть проводитися самостійно потерпілим і підозрюваним чи обвинуваченим, захисником і представником або за допомогою іншої особи, погодженої сторонами криміналь-

ного провадження (крім слідчого, прокурора або судді). Угода про примирення у кримінальних провадженнях щодо кримінальних правопорушень, пов'язаних з домашнім насильством, може бути укладена лише за ініціативою потерпілого, його представника або законного представника.

3. Укладення угоди про примирення сторін. У разі досягнення домовленостей щодо умов угоди про примирення сторін, потерпілій, підозрюваний (обвинувачений) складають письмову угоду самостійно (потерпілим і підозрюваним чи обвинуваченим, захисником і представником), або за допомогою іншої особи, погодженої сторонами кримінального провадження (крім слідчого, прокурора або судді) – медіатора у кримінальному провадженні та засвідчують її своїми підписами.

4. Зміст угоди про примирення сторін. Відповідно до ст. 471 КПК України в угоді про примирення сторін зазначаються її сторони, формулювання підозри чи обвинувачення та його правова кваліфікація із зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність, істотні для відповідного кримінального провадження обставини, розмір шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, строк її відшкодування чи перелік дій, не пов'язаних з відшкодуванням шкоди, які підозрюваний чи обвинувачений зобов'язані вчинити на користь потерпілого, строк їх вчинення, узгоджене покарання та згода сторін на його призначення або на призначення покарання та звільнення від його відбування з випробуванням, наслідки укладення та затвердження угоди, передбачені статтею 473 КПК України та наслідки невиконання угоди про примирення сторін [1]. Так, відповідно до змісту угоди вбачається, що сторони самостійно визначають строк і розмір відшкодування шкоди, тобто законодавець дав сторонам вільний вибір щодо умов відшкодування, але з огляду на це виникають деякі непорозуміння, наприклад, в таких випадках коли підозрюваний або обвинувачений є неспроможним у необхідний для потерпілого строк, який зазначено в угоді, компенсувати всі заподіяні кримінальним правопорушенням збитки. В такому випадку суд повинен переконатися в його здатності компенсувати заподіяне потерпілому і це буде гарантією на забезпечення приватного інтересу потерпілого. Нормами КПК України не регламентовано процедуру перевірки таких обставин і конкретний строк відшкодування, тому вважаємо, що запорукою цього необхідно передбачити і запропонувати законодавцю встановити у ст. 471 КПК України певний строк на відшкодування заподіяної кримінальним правопорушенням шкоди і можливості перевірки

судом зазначені в угоді умови щодо розміру та строку відшкодування, який не повинен перевищувати строку давності притягнення до кримінальної відповідальності за вчинене кримінальне правопорушення. У протилежному випадку, суд має право скасувати таку угоду.

5. Розгляд угоди про примирення судом. Проведення судового засідання за участі сторін угоди з метою прийняття рішення за результатами судового провадження на підставі угод відповідно до ст. 474 КПК України.

6. Прийняття судом рішення за результатами розгляду угоди про примирення сторін. За результатами судового провадження суд ухвалює вирок, яким затверджує угоду і призначає узгоджену сторонами міру покарання або відмовляє в її затвердженні на підставі ст. 475 КПК України.

7. Оскарження вироку на підставі угоди про примирення сторін. Відповідно до ч. 3 ст. 394 КПК України, вирок суду першої інстанції на підставі угоди про примирення між потерпілим та підозрюваним (обвинуваченим) може бути оскаржений в апеляційному порядку.

8. Скасування вироку, яким затверджена угода про примирення сторін. У разі невиконання угоди про примирення сторін, суд своєю ухвалою, постановленою за клопотанням потерпілого чи прокурора, може скасувати вирок, яким затверджена угода [5, с. 33–39].

Відповідно до ч. 3 ст. 476 КПК України, суд має право своєю ухвалою скасувати вирок, яким затверджена угода, якщо особа, яка звернулася з відповідним клопотанням, доведе, що засуджений не виконав умов угоди. Наслідком скасування вироку є призначення судового розгляду в загальному порядку або направлення матеріалів провадження для завершення досудового розслідування в загальному порядку, якщо угода була ініційована на стадії досудового розслідування тощо.

Зазначимо, що деякі фахівці в галузі кримінальної юстиції побоюються, що укладення угоди про примирення сторін надасть труднощів для здійснення правосуддя та викличе розгул злочинності, оскільки підозрюваний психологічно чинитиме тиск на потерпілу особу, щоб вона погоджувалася на примирення, постраждалі, в свою чергу, будуть на все згодні і тим самим злочинці unikнуть відповідальності. Однак, коли вплив на потерпілих виникає в тих чи інших випадках, наприклад, він справді супроводжується погрозами, в такому випадку правоохоронним органам треба контролювати нормальне проведення процесу примирення, створювати умови для добровільної згоди на примирення сторін, а в окремих випадках застосовувати положення щодо забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримі-

нальному провадженні. Завданням законодавця має бути вироблення оптимальних заходів щодо реагування та вирішення подібних конфліктів з використанням як найменшого примусу та часу провадження за такими процедурами, одночасно з введенням низки відповідних гарантій дотримання прав та законних інтересів сторін цього конфлікту, не виключаючи і державу [6, с. 38–39].

Запровадження інституту кримінального провадження на підставі угоди про примирення сторін у кримінальному процесі України є надзвичайно важливим кроком на шляху процесуальних можливостей сторін у рамках здійснення кримінального провадження. Відповідно, законодавча регламентація підстав та процедури застосування угоди про примирення сторін у кримінальному провадженні є проявом засади диспозитивності у кримінальному процесі та відображенням сучасних уявлень про засоби розв'язання кримінально-правових конфліктів і є його оптимальною формою, що сприяє ефективному здійсненню кримінального судочинства та врегулюванню найважливіших питань для потерпілого. З цього приводу слушно погодитись з думкою М.Й. Вільгушинського та М.В. Сіроткіної, які зазначають, що застосування угоди про примирення між підозрюваним або обвинуваченим та потерпілим сприяє можливості для потерпілого швидко та дієво відшкодувати понесену шкоду та збитки внаслідок вчиненого кримінального правопорушення і досягти реального відшкодування нематеріальної шкоди, завданої кримінальним правопорушенням з огляду на встановлені КПК України механізми такого відшкодування, а також узгодження таких спрощених процедур у кримінальному провадженні із загальновизнаними стандартами забезпечення прав та свобод особи потерпілого і підозрюваного (обвинуваченого) [7, с. 98].

Дійсно, у кримінальному судочинстві угода про примирення виконує декілька важливих функцій, зокрема, відновленню справедливості, тобто сприяє швидкому відшкодуванню шкоди потерпілому та його моральному задоволенню; економії процесуального часу, тобто скорочує тривалість кримінального провадження, зменшуючи навантаження на судову систему; в цьому контексті реалізується засада диспозитивності, тобто сторонам надається можливість самостійно вирішувати кримінально-правовий конфлікт без втручання держави; сприяє свідомому відновленню особі підозрюваного (обвинуваченого) в соціальному статусі як повноправного члена суспільства, – дозволяє обвинуваченому уникнути суворого покарання за умови відшкодування шкоди, визнання своєї вини та примирення з потерпілим.

Висновки. Обґрунтовуючи все вище вказане, необхідно зазначити, що під час укладання угоди про примирення сторін у кримінальному провадженні, кожна зі сторін кримінально-правового конфлікту переслідує свої інтереси. Для потерпілого – це відновлення порушених кримінальним проступком прав, шляхом відшкодування заподіяної шкоди, для захисту яких він наділений відповідними правами, передбаченими ст. 56 КПК України, для підозрюваного (обвинуваченого) – це уникнення кримінальної відповідальності та покарання, а держава, в свою чергу, як носій публічного інтересу, у особі правоохоронних органів, які ведуть кримінальне провадження, урегулює ці суспільні відносини, які є предметом кримінального процесуального права. Звісно, угода про примирення сторін є ключовим інструментом узгодження інтересів учасників кримінально-правового конфлікту та забезпечення їх рівноваги, так як сторони виниклого кримінально-правового конфлікту шляхом таких альтернативних, компромісних та взаємовигідних рішень між собою пристосовують норму права про примирення сторін до індивідуального, конкретного випадку, чим задовольняють, в першу чергу, свої інтереси і як результат – суспільні (публічні) інтереси тощо. Укладення угоди про примирення сторін є важливим інструментом у кримінальному процесі України, який сприяє ефективному вирішенню конфліктів, зменшенню навантаження на судову систему та відновленню справедливості. Проте для підвищення ефективності цього інституту необхідно вдосконалити чинне кримінальне процесуальне законодавство, забезпечити єдність судової практики та розробити чіткий механізм контролю за виконанням умов такої угоди.

Література

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17-vp#Text> (дата звернення 15.04.2025 р.).
2. Конституція України : Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-vp#Text> (дата звернення 15.04.2025 р.).
3. Соловійова О.Є. Примирення сторін у кримінальному процесі України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Харківський національний університет внутрішніх справ. Харків, 2006. 234 с.
4. Про медіацію : Закон України від 16.11.2021 р. № 1875-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text> (дата звернення 15.04.2025 р.).
5. Капліна О. В., Марочкін О. І., Демура М. І. та ін. Особливі порядки кримінального провадження : підручник . Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2024. 366 с.
6. Баулін О.В., Карпов Н.С., Поповченко О.І., Савицький Д.О. Спрощене досудове провадження в

Україні: історія, сучасність, перспективи: Навчальний посібник. К.: 2004. 151 с.

7. Вільгушинський М.Є., Сироткіна М.В. Погоджувальне правосуддя у кримінальній юстиції України: актуальні проблеми впровадження та застосування. Часопис цивільного і кримінального судочинства. 2012. № 6. С. 97–112. URL: [https://pr.cn.court.gov.ua/userfiles/file/2517/chasopus/Chasopis-n06\(9\)_2012_m.pdf](https://pr.cn.court.gov.ua/userfiles/file/2517/chasopus/Chasopis-n06(9)_2012_m.pdf) (дата звернення 15.04.2025 р.).

Анотація

Соловійова О. Є. Роль та наслідки укладання угоди про примирення сторін у кримінальному процесі України. – Стаття.

У статті досліджено проблеми та особливості укладання угоди про примирення сторін у кримінальному процесі України, його роль у забезпеченні ефективного правосуддя та аналізуються правові наслідки для учасників кримінального провадження. Розглянуто правове регулювання цього інституту відповідно до положень глави 35 КПК України. Проаналізовано умови укладання угоди, її зміст, порядок затвердження судом та результати для підозрюваного (обвинуваченого) і потерпілого. Запропоновано низку заходів щодо вдосконалення і розв'язання проблем, пов'язаних із процедурою укладання угоди про примирення сторін у кримінальному процесі України на практиці. Аналізуються правові підходи та законодавчі зміни, які визначають застосування таких альтернативних процедур як медіація, відновне правосуддя та угода про примирення потерпілого і підозрюваного чи обвинуваченого в контексті кримінального провадження інших держав. З'ясовано, що примирення сторін – це добровільна угода між потерпілим та підозрюваним (обвинуваченим), де узгоджуються умови відповідальності підозрюваного (обвинуваченого) для досягнення певних домовленостей, які цілеспрямовані на відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, і ті, які не пов'язані з відшкодуванням шкоди, що підозрюваний (обвинувачений) зобов'язаний вчинити на користь потерпілого. Особливу увагу приділено перевагам застосування угоди про примирення сторін, таким як зменшення навантаження на судову систему, прискорення розгляду кримінальних проваджень як на досудовому розслідуванні так і в судовому порядку та відновлення справедливості. Водночас окреслено проблемні аспекти практичного застосування цього інституту, включаючи недосконалість законодавчого регулювання та необхідність удосконалення механізмів контролю за виконанням умов угоди про примирення сторін. Зроблено висновки щодо перспектив подальшого розвитку інституту кримінального провадження на підставі угоди про

примирення в контексті реформування кримінального процесуального законодавства України.

Ключові слова: угода про примирення сторін, кримінальне провадження, кримінальний процес, кримінальне судочинство, примирення сторін.

Summary

Soloviova O. Ye. The role and consequences of concluding an agreement on the reconciliation of the parties in the criminal process of Ukraine. – Article.

The article examines the problems and peculiarities of concluding an agreement on the reconciliation of parties in the criminal process of Ukraine, its role in ensuring effective justice, and analyzes the legal consequences for participants in criminal proceedings. The legal regulation of this institute was considered in accordance with the provisions of Chapter 35 of the Criminal Procedure Code of Ukraine. The terms of the agreement, its content, the procedure for approval by the court and the results for the suspect (accused) and the victim were analyzed. A number of measures to improve and solve problems related to the procedure of concluding an agreement on the reconciliation of parties in the criminal process of Ukraine in practice are proposed. Legal approaches and legislative changes that determine the application of such alternative procedures as mediation, restorative justice and reconciliation agreements between the victim and the suspect or the accused in the context of criminal proceedings in other states are analyzed. It was found that the reconciliation of the parties is a voluntary agreement between the victim and the suspect (accused), where the terms of the suspect's (accused) liability are agreed upon to reach certain agreements aimed at compensating for the damage caused by the criminal offense and those that are not related to compensating the damage, that the suspect (accused) is obliged to act in favor of the victim. Special attention is paid to the advantages of the application of the agreement on the reconciliation of the parties, such as reducing the burden on the judicial system, speeding up the consideration of criminal proceedings both at the pre-trial investigation and in the judicial procedure, and restoring justice. At the same time, the problematic aspects of the practical application of this institution are outlined, including the imperfection of legislative regulation and the need to improve control mechanisms over the fulfillment of the terms of the agreement on the reconciliation of the parties. Conclusions were made regarding the prospects for the further development of the institution of criminal proceedings based on the conciliation agreement in the context of reforming the criminal procedural legislation of Ukraine.

Key words: agreement on the reconciliation of the parties, criminal proceedings, criminal process, criminal proceedings, reconciliation of the parties.